

Sygnatura akt I ACa 54/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lipca 2021 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Sędzia Leon Miroszewski (przewodniczący)

Sędzia Krzysztof Górski

Sędzia Artur Kowalewski

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Emilia Misztal

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2021 w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko Skarbowi Państwa – Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 5 listopada 2020 roku, sygnatura akt I C 1102/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I. w ten sposób, że oddala powództwo;

II. oddala apelację powoda;

III. odstępuje od obciążania powoda kosztami postępowania apelacyjnego;

IV. zasądza od Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Szczecinie na rzecz adwokata K. K. (1) kwotę 6.300,00 (sześć tysięcy trzysta), powiększoną o należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Krzysztof Górski Leon Miroszewski Artur Kowalewski

Sygnatura akt I ACa 54/21

UZASADNIENIE

Powód A. S. po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kwoty 500.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty; zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie na rzecz powoda A. S. kosztów postępowania; zasądzenie (w zależności od wyniku procesu) od pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi A. S. z urzędu, ewentualnie przyznanie kosztów pomocy

prawnej udzielonej powodowi z urzędu od Skarbu Państwa — albowiem koszty te nie zostały dotychczas zaspokojone w całości, ani choćby w części.

Podstaw dochodzonego w niniejszym postępowaniu roszczenia upatrywał w wywołaniu u niego uszczerbku na zdrowiu psychicznym i szkodach moralnych w związku z przewlekłością postępowania w sprawie, która toczyła się przed Sądem Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, sygnatura akt VIII RC 1362/11. Twierdził, że został doprowadzony do skrajnej wytrzymałości psychicznej, albowiem nieustannie obawiał się, co przyniesie następny dzień. Prowadzona w tym czasie przez niego działalność gospodarza sprzedaży komputerów wyraźnie wyhamowała, przez co znacząco spadły dochody, doprowadzając go, jak i jego rodzinę, niemalże na skraj ubóstwa. Komornik sądowy przystąpił ponadto w 2015 roku do zajęcia nieruchomości powoda, położonej przy ul. (...) w Szczecinie, jak również wyznaczył terminy licytacyjne. Wszystko to miało doprowadzić powoda do głębokiej depresji, spadku wagi, a nadto do licznych myśli samobójczych. Powód wskazał także, że cierpienia związane z przewlekłością postępowania sądowego zakończyły się dopiero w czerwcu 2017 r., kiedy to Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w wyroku z dnia 27 czerwca 2017 r., sygnatura akt VIII RC 66/16 ustalił, że obowiązek alimentacyjny powoda wobec K. Ś. (1), ustalony wyrokiem zaocznym z 18 lutego 2013 r. w sprawie VIII RC 1362/11, ustał z dniem 21 listopada 2012 r.

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 stycznia 2018 r. (k. 442–446) pozwany, zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 5 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanego Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie na rzecz powoda A. S. kwotę 6 000 zł (sześć tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 30 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty (pkt I), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II), odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu (pkt III), przyznał od Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Szczecinie na rzecz adwokata K. K. (1) kwotę 8 856 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt IV).

Sąd Okręgowy ustalił, że A. S. od 23 marca 1997 r. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...) Przedsiębiorstwo handlowo-usługowe (...) w Szczecinie, w ramach której zajmował się m.in. konserwacją i naprawą maszyn biurowych, księgujących i sprzętu komputerowego. W latach 1998 – 2000 powód ukończył kursy komputerowe, związał się z firmą handlującą kasami i kopiarkami. Powód zaciągnął kredyt na działalność gospodarczą oraz na remont swojego domu. Powód uzyskiwał dochód ok. 5.000 zł – 6.000 zł miesięcznie. Od 2001 lat powód pozostaje w związku z L. B., z którą ma dwie córki – M. S. (1) urodzoną (...) oraz M. S. (2) urodzoną (...)

W sprawie podstawy faktycznej roszczenia Sąd Okręgowy dalej ustalił, że wyrokiem zaocznym z dnia 18 lutego 2013 r. w sprawie sygn. akt VIII RC 1362/11, z powództwa K. Ś. (1) przeciwko powodowi Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie orzekł, że powód jest ojcem K. Ś. (1) urodzonego w dniu (...) w P. oraz zasądził od powoda (pozwanego w tamtej sprawie) na rzecz K. Ś. (1) kwotę 700,00 zł miesięcznie, płatną z góry do 15 dnia każdego miesiąca do rąk powoda z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 20 października 2011 r.; odstąpił od obciążania powoda kosztami sądowymi w sprawie; zasądził od Skarbu Państwa – Sądowi Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie na rzecz adw. M. M. kwotę 275,20 zł, w tym VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu; nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności. Powód nie stawiał się na żadną z rozpraw poprzedzających wydanie wyroku zaocznego, ani nie złożył odpowiedzi na pozew. Nie widział o toczącym się postępowaniu, gdyż kierowanego do niego pisma i zawiadomienia były zwracane przez pocztę z adnotacją „nie podjęto w terminie”. Postanowieniem z dnia 18 lutego 2013 r. Sąd nadał klauzulę wykonalności ww. wyrokowi zaocznemu.

Pismem z dnia 5 czerwca 2013 r. złożonym w sprawie VIII RC 1362/11 powód wniósł o „zniesienie klauzuli wykonalności oraz o unieważnienie lub zrewidowanie wyroku wydanego zaocznie bez jego niezawinionego udziału”.

Postanowieniem z dnia 25 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie odrzucił sprzeciw powoda od wyroku zaocznego z dnia 5 czerwca 2013 r., sygn.. akt VIII RC 1362/11 z uwagi na złożenie go po

upływie terminu. W związku z tym złożył on w dniu 26 sierpnia 2013 r. wniosek o przywrócenie terminu. Następnie postanowieniem z dnia 15 października 2013 r. uzyskał zwolnienie od kosztów sądowych w całości. Jednocześnie został wezwany do uzupełnienia braków formalnych wniosku o przywrócenie terminu poprzez precyzyjne określenie żądania i wskazanie czynności, co do której wnosi o przywrócenie terminu, a także dokonanie tej czynności, w terminie 7 dni, pod rygorem zwrotu. W dniu 13 listopada 2013 r. powód złożył wniosek o „przywrócenie terminu rozprawy”. Podał, że w sposób niezawiniony nie brał udziału w rozprawie. Nie otrzymał również odpisu wyroku zaocznego. Zarządzeniem z dnia 28 listopada 2013 r. Przewodniczący zwrócił powodowi pismo z 26 sierpnia 2013 r. Po dokonaniu faktycznego zwrotu pisma nie podejmowano dalszych czynności w sprawie.

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie o sygnaturze akt XS 5/17 ze skargi A. S. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie z powództwa K. Ś. (1) przeciwko A. S. o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane toczącej się przed Sądem Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, sygn. akt VIII RC 1362/11, stwierdził, że w sprawie tej doszło do przewlekłości postępowania. W uzasadnieniu wskazano, że nie wszystkie czynności zmierzające do zakończenia postępowania były podejmowane przez Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie niezwłocznie. Ponadto od 5 czerwca 2013 r., do chwili wydania postanowienia nie podjęto skutecznych i prawidłowych czynności zmierzających do rozpoznania zarzutów zawartych w pismach A. S., a więc nie został rozpoznany jego wniosek o wstrzymanie wykonalności wyroku zaocznego z dnia 18 lutego 2013 r., choć złożenie przez uprawnionego wniosku obligowało sąd do jego rozpoznania. W zasadzie nie został rozstrzygnięty także wniosek o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu od wyroku zaocznego. Skoro sąd zwrócił ten wniosek, to powinien jednocześnie orzec o sprzeciwie od wyroku zaocznego. Nadto w zarządzeniu z dnia 28 listopada 2013 r., nie wyjaśniono, jakich braków spośród wskazanych w piśmie z dnia 5 listopada 2013 r., A. S. nie uzupełnił - w szczególności, czy chodziło stricte o braki formalne wniosku, czy też o niewykonaniu przy złożeniu wniosku czynności (złożenie sprzeciwu). Niezależnie od tego, czy to zwracając wniosek o przewrócenie terminu, czy odrzucając go, sąd powinien rozpoznać środek zaskarżenia (sprzeciw od wyroku zaocznego).

Po zwrocie akt VIII RC 1362/11 postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 23 maja 2017 r. ustanowiono dla A. S. pełnomocnika z urzędu. Ten zaś w dniu 4 lipca 2017 r. wniósł o prawidłowe doręczenie odpisu pozwu z załącznikami oraz odpisu wyroku zaocznego.

Postanowieniem z dnia 27 lipca 2017 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie oddalił wniosek o wstrzymanie rygoru natychmiastowej wykonalności wyroku zaocznego. Postanowieniem z dnia 12 października 2017 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie na skutek zażalenia pozwanego zmienił postanowienie z dnia 27 lipca 2017 r., w ten sposób, że udzielił zabezpieczenia poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego pod sygn.. akt Kmp 4/13 do czasu prawomocnego zakończenia postępowania o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane.

Postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2018 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie odrzucił wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego. Jednocześnie uznał, że odpis wyroku zaocznego nie został prawidłowo doręczony, nakazując jego ponowne doręczenie.

W dniu 4 maja 2018 r. A. S. wniósł sprzeciw od wyroku zaocznego.

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2019 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, sygn. akt VIII RC 408/18, z powództwa K. Ś. (1) przeciwko A. S. – o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane: utrzymał w mocy wyrok zaoczny z dnia 18 lutego 2013 r., sygn. akt VIII RC 1362/11 w zakresie pkt 1 i 2; utrzymał w mocy wskazany wyrok zaoczny w części w zakresie pkt 3, tj. co do kwoty alimentów zasądzonej od pozwanego A. S. na rzecz powoda K. Ś. (1) w wysokości 500 zł miesięcznie, płatnej z góry do 15. dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 19 października 2011 r. do dnia 20 listopada 2012 r.; w pozostałym zakresie uchylił wyrok zaoczny, o którym mowa wyżej i powództwo w pozostałym zakresie oddalił; przyznał pełnomocnikowi powoda wynagrodzenie w wysokości 1.440 zł i kwotę 331,20 zł podatku VAT; przyznał

pełnomocnikowi pozwanego wynagrodzenie w wysokości 480 zł i kwotę 110,40 zł podatku VAT; wyrokowi w pkt II nadał rygor natychmiastowej wykonalności; odstąpił od obciążania stron kosztami sądowymi i kosztami procesu.

Od powyższego wyroku powód A. S. wywiódł apelację, która wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 23 grudnia 2019 r., sygnatura akt X RCa 298/19, została oddalona, natomiast nie obciążono skarżącego kosztami procesu w postępowaniu apelacyjnym; przyznał natomiast pełnomocnikowi powoda kwotę 180,00 zł powiększoną o podatek VAT za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu.

W dniu 10 czerwca 2013 r. powód wniósł do Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie przeciwko K. Ś. (1) pozew o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego – wyroku zaocznego z dnia 18 lutego 2013 r. w sprawie VIII RC 1362/11 w zakresie zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. Sprawa prowadzona była pod sygn. akt VIII RC 1274/13. W toku postępowania powód również składał pisma kierowane do Prezesa Sądu z prośbą o skuteczną pomoc w sprawie oddalenia tytułu wykonawczego od wyroku wydanego zaocznie sygn. akt VIII RC 1362/11 wydanego z rażącym naruszeniem zasad sprawiedliwości. Wyrokiem z dnia 3 lipca 2017 r. Sąd oddalił powództwo oraz zasądził na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie na rzecz adw. M. S. (3) kwotę 1.476,00 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej powodowi w urzędzie.

Dodatkowo, w piśmie z dnia 19 czerwca 2013 r. kierowanym do Prokuratury Rejonowego Szczecin – Zachód w Szczecinie powód złożył zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa polegającego na bezprawnym uzyskaniu korzyści majątkowej, składaniu fałszywych zeznań, pomówień przez K. Ś. (1) w toku postępowania prowadzonego przez Sądem Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, sygn. akt VIII RC 1362/11. Postępowanie przygotowawcze o czyn z art. 233 § 1 k.k. prowadzone było pod sygn. akt 1 Ds. 2957/13.

W międzyczasie przeciwko powodowi wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne z wniosku K. Ś. (1) na podstawie tytułu wykonawczego – wyroku zaocznego z dnia 18 lutego 2013 r., sygn. akt VIII RC 1362/11, opatrzonego w klauzulę wykonalności z tego samego dnia. Sprawę prowadził Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie pod sygn. akt Km 4/13. Egzekucja wszczęta została w dniu 30 kwietnia 2013 r., o czym powód został zawiadomiony.

W toku prowadzonej egzekucji komornik wielokrotnie wzywał powoda do spłaty należności alimentacyjnych na rzecz K. Ś. (1), dokonując między innymi szeregu zajęć rachunków bankowych jak i dokonując szeregu czynności egzekucyjnych w miejscu zamieszkania powoda. Komornik Sądowy przystąpił ponadto w 2015 roku do zajęcia nieruchomości powoda, położonej przy ul. (...) w Szczecinie, jak również wyznaczył terminy licytacyjne przedmiotowej nieruchomości. Oszacowanie wartości nieruchomości nastąpiło w dniu 25 maja 2017 r. Ostatecznie nieruchomość powoda nie została zlicytowana.

Zaległości alimentacyjne powoda na dzień 9 maja 2017 r. określono na kwotę 47.170,97 zł.

Jednocześnie w latach 2013-2014 r. przeciwko powodowi, podstawie trzech tytułów wykonawczych w postaci bankowych tytułów egzekucyjnych wystawionych w 2012 r i 2013 r. i zaopatrzonych w klauzulę wykonalności postanowieniami sądu z 6 lipca 2012 r. i 23 maja 2013 r. prowadzone były postępowania egzekucyjne z wniosków (...) Bank SA we W.. Tytuły egzekucyjne związane z umowami kredytów, zaciągniętych na remont domu. Umowy zostały wypowiedziane z uwagi na występujący od 2011 r. brak wymaganych spłat. W ramach tych postępowań również doszło do zajęcia nieruchomości dłużnika. A. S. czuł się pokrzywdzony postępowaniem banku. Kwestionował niektóre zapisy umowy kredytowej. Wystąpił z powództwem o pozbawienie wykonalności przeciwko (...) Bank SA we W..

W dniu 11 września 2015 r. A. S. wniósł przeciwko K. Ś. (1) do Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie pozew o zasądzenie na swoją rzecz alimentów w wysokości 1.500 zł miesięcznie liczone wstecznie od 1 stycznia 2014 r. na wydatki związane z uszczerbkiem na zdrowiu i pogarszającym się stanem zdrowia. Wydatki związane były z utrzymaniem i leczeniem oraz rehabilitacją zdrowotną w celu poprawy zdrowia i przywrócenia pełni sprawności psychofizycznej. Powód argumentował, że trudności finansowe spowodowane były trudną i złożoną sytuacją zawodowo rodzinną połączoną z pogarszającym się stanem zdrowia. Sprawa prowadzona była pod sygn. akt

VIII RC 788/16. Wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2017 r. Sąd oddalił to powództwo, przyznając od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla powoda adw. T. F. kwotę 5.904,00 zł z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Przed Sądem Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie toczyło się także postępowanie z powództwa A. S. przeciwko jego synowi - M. S. (4) o alimenty. W tym postępowaniu powód zażądał zasądzenia na swoją rzecz kwoty 2.000 zł miesięcznie płatnych do 10. dnia każdego miesiąca począwszy od 1 stycznia 2014 r. z powodu trudnej sytuacji materialnej i zdrowotnej jako ojca. Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2016 r., sygn. akt VIII RC 1358/14, oddalił to powództwo oraz zasądził na rzecz pełnomocnika powoda koszty zastępstwa procesowego w wysokości 73,80 zł brutto tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu i orzekł, że nieziszczone koszty sądowe ponosi Skarb Państwa. Apelacja powoda od tego wyroku została oddalona.

Na podstawie tytułu wykonawczego uzyskanego w powyższej sprawie prowadzona była egzekucja przeciwko powodowi przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie T. S., sygn. akt Kmp 7/14.

Nadto, wyrokiem z dnia 26 maja 2017 r. w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z powództwa A. S. przeciwko M. S. (4) o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, Sąd ten: ustalił, że obowiązek alimentacyjny powoda ostatecznie ustalony wyrokiem wydanym w dniu 20 września 1996 r. przez Sąd Wojewódzki w Szczecinie w sprawie o sygn. akt I RC 2440/95 wygasł z dniem 21 maja 2013 r. i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Oprócz wyżej wskazanych spraw, powód był stroną innych postępowań prowadzonych zarówno przed organami ścigania, sądami, instytucjami państwowymi i samorządowymi, w tym:

1) prowadzonej przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym, sygn. I SA/Sz 333/17, w przedmiocie skargi na pismo ZUS z dnia 1 marca 2017 r. (w dniu 16 maja 2017 r. wydano postanowienie w przedmiocie ustanowienia radcy prawnego dla powoda oraz umorzenia postępowania w zakresie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych)

2) prowadzonej przed Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w S. w której:

- decyzją z dnia 12 czerwca 2017 r. przyznano powodowi zasiłek celowy w kwocie 787,81 zł, w tym 300,00 zł na dofinansowanie do opłat za wodę, 487,81 zł na dofinansowanie do opłaty rachunku za energię elektryczną;
- decyzją z dnia 3 kwietnia 2017 r. przyznano powodowi zasiłek okresowy z powodu długotrwałej choroby od dnia 1 lutego 2017 r. do dnia 31 marca 2017 r. w kwocie 24,62 zł miesięcznie;
- decyzją z dnia 3 kwietnia 2017 r. odmówiono powodowi zasiłku celowego do opłat związanych z nauką na Wyższej Uczelni, w tym do opłat za czesne i na zakup książek, z uwagi na ograniczone środki Ośrodka,
- decyzją z dnia 20 marca 2017 r. umorzono postępowanie w sprawie weryfikacji przyznanej pomocy w formie zasiłku okresowego i zasiłku celowego. Powodem umorzenia postępowania była bezprzedmiotowość;
- decyzją z dnia 9 października 2017 r. przyznano powodowi zasiłek celowy w łącznej kwocie 600 zł jednorazowo z przeznaczeniem na dofinansowanie do zakupu opału wraz z transportem na sezon grzewczy 2017/2018

3) prowadzonej przez Prezydentem Miasta S. w zakresie egzekucji administracyjnej należności pieniężnych na podstawie tytułów wykonawczych, w której:

- postanowieniem z dnia 19 sierpnia 2016 r. umorzono postępowanie wobec nieujawnienia majątku dłużnika podlegającego egzekucji

4) prowadzonej przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, w której:

- w dniu 25 stycznia 2016 r. wydano decyzję o odmowie wszczęcia postępowania w przedmiocie rozpatrzenia wniosku powoda z dnia 31 grudnia 2015 r. w sprawie umorzenia składek w części finansowanej przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek;

5) prowadzonej przed Prezydentem Miasta S., w której:

- decyzją z dnia 28 października 2016 r. przyznano powodowi zasiłek rodzinny na dziecko M. S. (1) – 124,00 zł i M. S. (2) – 124,00 zł za okres od 1 listopada 2016 r. do 31 października 2017 r. oraz dodatek jednorazowy do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego po 100,00 zł na każde dziecko;

6) prowadzonej przed Sądem Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, w której:

- w sprawie IX Co 1329/17 powód składał skargę na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie T. S. prowadzącego sprawę o sygn. akt KMP 4/13, w której wierzycielem był K. Ś. (1), zaś A. S. dłużnikiem. Postanowieniem z dnia 24 maja 2017 r. powód zwolniony został od kosztów sądowych w całości oraz ustanowiono dla niego pełnomocnika z urzędu;
- w sprawie IX Co 135/17 powód składał skargę na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie T. S. prowadzącego sprawy o sygn. KMP 4/13 (wierzyciel K. Ś. (1)), KMP 7/14 (wierzyciel M. S. (4)), KM 928/14, KM 2809/13, KM 2808/13 (wierzyciel (...) Bank S.A.), w których powód występował jako dłużnik. Postanowieniem z dnia 15 maja 2017 r. odrzucił skargę z uwagi na jej wniesienie z przekroczeniem terminu. Postanowieniem z dnia 13 lutego 2017 r. powód zwolniony został od kosztów postępowania oraz wyznaczono dla niego pełnomocnika z urzędu;
- w sprawie VI Kp 712/17 zarządzeniem z dnia 12 lipca 2017 r. powodowi wyznaczony został pełnomocnik z urzędu w osobie adwokata;
- w sprawie V K 178/16 z oskarżenia prywatnego A. S. przeciwko A. K. oraz K. K. (3) o znieważenie i naruszenie nietykalności cielesnej (art. 216 § 1 k.k.; 217 § 1 k.k.). Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2016 r. Sąd ten uniewinnił oskarżonych od zarzucanych im czynów. Rozpoznając apelację Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie o sygn. akt IV Ka 362/17 uchylił wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu;
- w sprawie III C 602/15 z powództwa A. S. przeciwko Komornikowi Sądowemu T. S. i Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie – o zapłatę – Sąd wyrokiem z dnia 2 listopada 2016 r. oddalił powództwo. Od tego orzeczenia powód wywiódł apelację;
- w sprawie IX C 44/17 z powództwa A. S. przeciwko K. Ś. (1) – o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności – postanowieniem z dnia 27 lipca 2017 r. Sąd zwolnił powoda A. S. od kosztów sądowych w całości oraz ustanowił dla niego pełnomocnika z urzędu.
- w sprawie IX Co 5087/13 odnoszącej się do skargi na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie T. S., powód złożył wniosek o wyłączenie sędziego. Postanowieniem z dnia 11 grudnia 2015 r. Sąd wydał postanowienie oddalające wniosek dłużnika o wyłączenie sędziego. Od powyższego orzeczenia powód wniósł zażalenie;
- w sprawie VIII RC 3/15 wyrokiem z dnia 26 maja 2017 r. z powództwa A. S. przeciwko M. S. (4) – o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, Sąd ten: 1) ustalił, że obowiązek alimentacyjny powoda ostatnio ustalony wyrokiem wydanym w dniu 20 września 1996 r. przez Sąd Wojewódzki w Szczecinie w sprawie o sygn. akt I RC 2440/95 wygasł z dniem 21 maja 2013 r.; 2) oddalił powództwo w pozostałym zakresie; 3) zasądził na rzecz pełnomocnika powoda od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kwotę 738,00 zł tytułem pomocy prawnej udzielonej z urzędu; a także 4) odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu;

- w sprawie IX Co 5930/14 z wniosku A. S. przy udziale wierzycieli (...) Bank Spółka Akcyjna we W., K. Ś. (1) i M. S. (4) postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2015 r. Sąd oddalił wniosek o wyłączenie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie T. S. w sprawach Km: 2809/13, 2808/13, 928/14, KMP 4/13, 7/13;

7) prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Szczecinie, w której:

- w sprawie I C 50/16 Sąd pozbawił wykonalności tytułów wykonawczych – bankowych tytułów egzekucyjnych nr (...) z dnia 11 czerwca 2012 r. (któremu postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 6 lipca 2012 r. w sprawie o sygn. akt IX Co 5353/12 nadana została klauzula wykonalności); nr (...) z dnia 5 kwietnia 2013 r. (któremu postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 23 maja 2013 r. w sprawie o sygn. akt IX Co 3278/13 nadana została klauzula wykonalności), nr (...) z dnia 5 kwietnia 2013 r. (któremu postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 23 maja 2013 r. w sprawie o sygn. akt IX Co 3279/13 nadana została klauzula wykonalności) stanowiących podstawę prowadzenia przeciwko powodowi postępowań egzekucyjnych;

8) prowadzonej przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie T. S., sygn. akt KMP 4/13, z wniosku wierzyciela K. Ś. (1) przeciwko dłużnikowi A. S., w której pismem z dnia 4 lipca 2017 r. wniósł o umorzenie postępowania egzekucyjnego;

9) prowadzonej przed Prokuraturą Rejonową Szczecin – Zachód w Szczecinie, sygn. akt Pr 1 Ds. 750.2017, gdzie powód występował jako pokrzywdzony, w której:

- postanowieniem z dnia 11 lipca 2017 r. wszczęte zostało śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie.

Od 2010 r. powód zaczął odczuwać objawy zwiększonego stresu. Działalność gospodarcza przestała przynosić dochody. Nie był w stanie regulować rat kredytowych, co już 2012 r. skutkowało wypowiedzeniem umów przez bank. Przestał też płacić składki na ubezpieczenie społeczne. Zaczął mieć problemy ze swoimi dostawcami. Obawiał się, że nie będzie w stanie utrzymać swojej rodziny. Ostatecznie jego działalność gospodarcza stała się nieopłacalna - powód utracił kontrahentów. W 2015 r. dochód powoda wyniósł 0 zł, zaś w 2016 r. – 3.639,51 zł. Dodatkowo, trudną sytuację finansową powoda pogłębiał fakt, że w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej (...) w 2015 r. i 2016 r. nie opłacił on składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Obecnie powód utrzymuje się ze środków pochodzących z pomocy społecznej oraz dochodów partnerki. Powód podjął studia na Wydziale Prawa i Administracji (...), ale ze względu na sytuację życiową nie jest w stanie skupić się na nauce. W miejscu prowadzenia działalności (Centrum Handlowe (...)) przebywa codziennie przez 2-3 godziny, ponieważ ma pewne zobowiązania gwarancyjne. Ma problemy ze znalezieniem pracy.

Od kilku lat A. S. martwi się również swoim stanem zdrowia. Uważa, że jest w grupie ryzyka zachorowania na raka prostaty. Przekonany jest, że zostało mu 10 lat życia. Angażował się w postępowania sądowe, egzekucyjne i karne. Pochłaniało to wiele jego czasu i uwagi. Utrudniało mu kontakty z członkami rodziny. Denerwował się przebiegiem postępowań, szczególnie jeśli szły nie po jego myśli. Między innymi stresował go fakt, iż bez jego udziału wydano wyrok zaoczny w sprawie VIII RC 1362/11, a następnie odrzucono jego środki zaskarżenia. Denerwował się prowadzonym postępowaniem egzekucyjnym, zarówno tym dotyczącym należności alimentacyjnych, jak i tymi związanym z kredytami. Uważał, że banki traktują go nieuczciwie. Uważał też, że K. Ś. (1) i jego matka w sposób całkowicie bezpodstawny wnieśli o ustalenie jego ojcostwa w stosunku do małoletniego. A. S. był tym oburzony, uważał, że nie jest ojcem, zarzucał matce powoda złe prowadzenia, zaburzenia psychiczne. Nadto denerwowało go postępowanie komornika, zajęcie nieruchomości w sprawie roszczeń alimentacyjnych uważał za niewspółmierne. Nie zgadzał się też z wyceną swojej nieruchomości.

W toku prowadzonych z udziałem powoda spraw, w tym spraw sądowych, u powoda wystąpiło szereg schorzeń natury somatycznej, w tym schorzeń neurologicznych, urologicznych, okulistycznych, internistycznych, ortopedycznych, laryngologicznych. Ze względu na silny stres często miał złe samopoczucie, stracił na wadze, występowały u niego myśli samobójcze. Powód w celu złagodzenia stresu przyjmował przepisany mu przez lekarza POZ w dniu 22 czerwca 2017 r. lek – hydroksyzynę. Pogorszyły się jego relacje z dziećmi i konkubiną.

Posługując się opiniami biegłego Sąd Okręgowy ustalił, że w zakresie stanu psychicznego powód jest prawidłowo zorientowany auto- i allopsychicznie. Jest napięty afektywnie, pamięć i intelekt niezaburzone. Powód obecnie w relacjach dotyczących swojego życia skupia się na doznanych krzywdach, w przebiegu konfliktów, w które był wciągnięty. Czuje się skrzywdzony przez sądy, nieuczciwych urzędników, osoby, które znajdowały się w jego otoczeniu, firmy, od których był zależny. Opisując początek każdego z tych konfliktów, przedstawia siebie samego jako bierną ofiarę. Przejawia jednocześnie silne poczucie słuszności własnych racji. Korekta własnej postawy w odniesieniu do konfliktów, którą byłby skłonny zastosować, dotyczyłaby jedynie przyjmowanej przez niego taktyki. Tego rodzaju cechy funkcjonowania należy rozpatrywać jako specyficzne cechy osobowości powoda, mające charakter samoistny. Można tu mówić o zaburzeniu osobowości, ponieważ te wzorce zachowań są dość stabilne, przejawiają się w mało elastycznych reakcjach na stresory, ujawniły się w okresie młodzieńczym, i powodują subiektywne cierpienie oraz obiektywnie stwierdzane trudności w funkcjonowaniu społecznym.

Powód nigdy nie był leczony psychiatrycznie, był tylko raz badany przez psychologa, ale przyjmuje leki uspokajające - hydroksyzynę. Zależy ją w niewielkich dawkach, w sytuacji nasilającego się napięcia emocjonalnego. Relacjonuje obniżony nastrój, zaburzenia snu, drażliwość, oraz pewne dolegliwości somatyczne, takie jak biegunka. Stan ten jest wynikiem sytuacji stresowych związanych są nie tylko z przewlekłością postępowania sądowego, ale i innymi konfliktami, w które jest zaangażowany powód. Reakcja na stres związana jest również z konstrukcją psychiki badanego - istotna jest indywidualna wrażliwość psychiki danej osoby na trudne sytuacje.

Dolegliwości zgłaszane przez powoda należy interpretować jako zaburzenia adaptacyjne - reakcję depresyjną. Stan depresyjny powstał w reakcji na liczne sytuacje stresowe, a nie było związane jedynie z przewlekłością postępowania o ustalenie ojcostwa i zapłatę, czy też z postępowaniem egzekucyjnym. Pewną rolę odgrywał również czas trwania postępowania.

U A. S. stwierdzone zostały zaburzenie osobowości oraz zaburzenia adaptacyjne. Zaburzenie osobowości ma charakter samoistny. Zaburzenia adaptacyjne mają charakter reakcji na zewnętrzne stresory. Wiąże się to z poczuciem skrzywdzenia przez sądy, urzędników, osoby ze swojego otoczenia, firmy, od których był zależny. Na ujawnienie się i przebieg zaburzeń adaptacyjnych miały wpływ m.in. następujące czynniki: konieczność uczestniczenia w charakterze strony pozwanej w postępowaniu o ustalenie ojcostwa i zapłatę oraz prowadzenie przeciwko powodowi postępowania egzekucyjnego. Zaburzenia te były jednak efektem całego zespołu czynników stresowych, występujących w zbliżonym czasie, w tym toczących się postępowań, problemów ekonomicznych, osobistych i zdrowotnych.

W 2019 r. stan powoda zaostrzył się, trafił na obserwację szpitalną na oddziale psychiatrycznym.

Sąd Okręgowy uznał, że podstawę prawną żądania pozwu stanowiły przepisy art. 445 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. i art. 417 k.c., ewentualnie również 23 i 24 k.c. Dodatkowo Sąd Okręgowy stwierdził, że w okolicznościach niniejszej sprawy odpowiedzialność należało rozpatrywać w połączeniu z regulacjami dotyczącymi bezpośrednio kwestii długości trwania postępowań sądowych tj. art., 12 ust. 2-4 oraz art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tj. z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 75).

Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wskazał, że powód nie musiał udowadniać wystąpienia bezprawnego działania po stronie pozwanego Skarbu Państwa, gdyż kwestia wystąpienia przewlekłości była z góry przesądzona z uwagi na wydanie w tym przedmiocie prawomocnego, wiążącego orzeczenia.

Jednocześnie Sąd ten wziął pod uwagę, że sam fakt nierozpoznania sprawy z udziałem powoda w rozsądnym terminie nie przesądzał zasadności jego roszczeń, w tym z tytułu zadośćuczynienia. Wymagało to wykazania na ogólnych zasadach powstania krzywdy, stanowiącej podstawę do przyznania zadośćuczynienia.

Sąd Okręgowy zauważył zatem, że w warunkach niniejszej sprawy, ponieważ powód wiązał odpowiedzialność pozwanego ściśle z faktem zbyt długiego procedowania w postępowaniu sądowym przez Sądem Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie i domagał się rekompensaty w zakresie szkody niemajątkowej, konieczne było ustalenie, czy naruszenie jego prawa do rozpoznania tej sprawy w odpowiednim terminie spowodowało (w ramach normalnego związku przyczynowego) jego rozstrój zdrowia względnie naruszenie dóbr osobistych. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że ustalenia w tym zakresie dokonywane były przez sąd w oparciu o dokumentację załączoną do akt sprawy, a także znajdującą się w aktach innych postępowań wskazanych przez strony, zeznania świadka L. B., wyjaśnienia powoda i opinię biegłego z zakresu psychiatrii. Sąd Okręgowy dowody te ocenił jako wiarygodne.

Sąd ten uznał, że zachodzą podstawy do przyznania powodowi świadczenia na podstawie art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. Wskazał, że powód dotknięty został rozstrojem zdrowia psychicznego i miało to w ocenie tego Sądu związanie z przebiegiem postępowania w sprawie VIII RC 1362/11. W tym zakresie Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zgodnie z opinią biegłego u powoda stwierdzono zaburzenie osobowości oraz zaburzenia adaptacyjne, przy czym zaburzenie osobowości ma charakter samoistny, natomiast zaburzenia adaptacyjne mają charakter reakcji na zewnętrzne stresory. Dostrzegł, że zaburzenia te były efektem całego zespołu czynników stresowych, występujących w zbliżonym czasie, w tym toczących się postępowań, problemów ekonomicznych, osobistych i zdrowotnych. Stan ten jest wynikiem sytuacji stresowych związanych m.in. z przewlekłością postępowania sądowego. Sąd Okręgowy dalej wskazał, że biegły wyraźnie zaznaczył, że sytuacja ta związana jest ze wszystkimi konfliktami, w które jest zaangażowany powód. Reakcja na stres związana jest również z konstrukcją psychiki badanego i jego indywidualną wrażliwością na trudne sytuacje.

Rozważając wysokość należnego powodowi świadczenia Sąd Okręgowy uznał, że odpowiednia do doznanej przez powoda krzywdy będzie jedynie kwota 6 000 zł. W ocenie tego Sądu kwota wskazana w pozwie była bowiem oczywiście i rażąco wygórowana. Wziął pod uwagę, że reakcję depresyjną biegły ocenił jako zaledwie większą niż łagodną. Nadto dostrzegł, że jej objawy można go oceniać na tylko na podstawie twierdzeń powoda, gdyż nigdy nie podlegał on ocenie psychiatrycznej. Miały one jedynie charakter subiektywnych objawów. Łagodzone były one poprzez przyjmowanie minimalnych dawek środka spotkającego. Objawami stresu były zaś dolegliwości takie jak zaburzenia snu, drażliwość biegunka. Powód relacjonował również pojawienie się myśli samobójczych, co biegły uznał za trudne do zweryfikowania.

Przy miarkowaniu zadośćuczynienia Sąd Okręgowy wziął nadto pod uwagę, że stan depresyjny, jakiego powód doświadczył, był tylko w części wynikiem przewlekłości postępowania w sprawie VIII RC 1362/11. Oprócz tego, jak dostrzegł sąd I instancji, w tym samym okresie wystąpił cały szereg innych czynników, które wpłynęły na stan psychiczny powoda, a znajdują się poza zakresem odpowiedzialności pozwanego, wynikającej z podstawy faktycznej powództwa. Sąd Okręgowy wskazał w tym zakresie, że już na podstawie samych tylko zeznań powoda można było stwierdzić, że mniej więcej od 2010 r. w jego życiu pojawiło się wiele problemów powodujących reakcje stresowe. Działalność gospodarcza przestała przynosić dochody. Powód nie był w stanie regulować rat kredytowych, co już 2012 r. skutkowało wypowiedzeniem umów przez bank. Nadto skarżył się na problemy ze swoimi kontrahentami. Martwił się także o swój stan zdrowia, ujawniły się u niego dolegliwości, które poczytywał za objawy ciężkich schorzeń. Deklarował również, że narastała w nim obawa o możliwość zapewnienia środków utrzymania swoim bliskim. W tym czasie powód był również uczestnikiem wielu innych postępowań sądowych, a także prowadzonych przez prokuraturę. One również angażowały jego czas i uwagę, a także mogły wywoływać frustrację, tym bardziej, że jego roszczenia nie były często uwzględniane. Zdaniem Sądu Okręgowego także wskazywana przez powoda kwestia postępowań egzekucyjnych musiała być oceniana kompleksowo. Oprócz wyroku zaocznego wydanego w sprawie, w której nastąpiła przewlekłość, prowadzone były bowiem także postępowania z wniosków banku. Również w ich toku doszło do zajęcia

i oszacowania nieruchomości. W ocenie Sądu Okręgowego nie można więc uznać, że obawy, jakie w związku z tym wystąpiły u powoda są wynikiem postępowania w sprawie o ustalenie ojcostwa.

Sąd I instancji wziął nadto pod uwagę, że z pewnością w ramach postępowania w sprawie VIII RC 1362/11 nie tylko kwestia okresu jego trwania i przejściowej beczynności sądu była czynnikiem wpływającym na stan emocjonalny powoda. Dostrzegł, że powód wyrażał oburzenie samą treścią zgłoszonych żądań. Kwestionował je w sposób stanowczy - wypierał się ojcostwa i obowiązku ponoszenia kosztów utrzymania syna. W sposób bardzo stanowczy, a nawet obraźliwy odnosił się do niego i jego matki, co wielokrotnie artykułował w swoich pismach procesowych. Również w ramach niniejszej sprawy wiele razy podkreślał, że uznaje twierdzenia K. Ś. (1) i jego matki za absurdalne. Sąd Okręgowy wziął zatem pod uwagę, że postępowania dowodowe w sprawie VIII RC 1362/11 potwierdziło, że powód jest ojcem małoletniego, co dało także podstawę do częściowego uwzględnienia roszczenia dotyczącego świadczeń alimentacyjnych. Nie było więc tak, jak przedstawiał to powód, że stan przewlekłości skutkowało brakiem możliwości podważenia oczywiście niesłusznego orzeczenia. Zdaniem tego Sądu z pewnością więc nie można uznać, że gdyby sprawa została rozpoznana bez zbędnej zwłoki, to powód uniknąłby poczucia zdenerwowania i niezadowolenia związanego z koniecznością udziału w tym postępowaniu i zaakceptowaniu wydanego już prawomocnie rozstrzygnięcia.

Ostatecznie Sąd Okręgowy stwierdził, że stan depresyjny powoda był wynikiem całego kompleksu okoliczności, spośród których tylko jedną było zaniechanie czynności w postępowaniu sądowym w sprawie VIII RC 1362/11 w okresie od 5 czerwca 2013 r. do 28 kwietnia 2017 r. Okoliczności, które przesądziły o reakcji stresowej ujawniały się już wcześniej. Nadto Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że stan powoda nie uległ wcale poprawie po wyeliminowaniu stanu przewlekłości. Przeciwnie, powód zgłaszał, że w 2019 r., a więc 2 lata później, nastąpiło pogorszenie jest stanu, skutkujące koniecznością hospitalizacji. Mając to na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że kwestia oczekiwania na rozpatrzenia środków zaskarżenia od wyroku zaocznego wydanego w sprawie VIII RC 1362/11 nie miała charakteru dominującego jeśli chodzi o stan powoda.

Sąd Okręgowy na zakończenie wskazał, że powód wiązał ze swoimi zaburzeniami nerwowymi cały kompleks dolegliwości somatycznych i innych schorzeń. Zdaniem tego Sądu nie było jednak podstaw do przyjęcia związku przyczynowego w tym zakresie, bowiem reakcje adaptacyjne w sytuacjach stresowych nakładają się u powoda na nieprawidłowo ukształtowaną strukturę osobowości. Powód obecnie w relacjach dotyczących swojego życia skupia się na doznanych krzywdach - przedstawia siebie samego jako bierną ofiarę. Przejawia jednocześnie silne poczucie słuszności własnych racji. Zdaniem Sądu Okręgowego tego rodzaju cechy funkcjonowania należy rozpatrywać jako specyficzne cechy osobowości powoda, mające charakter samoistny.

Uzasadniając wysokość przyznanego zadośćuczynienia Sąd Okręgowy powołał się na zasady przyznawania sumy pieniężnej w razie stwierdzenia przewlekłości postępowania. Uznał, że wysokość sumy pieniężnej wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. W warunkach niniejszej sprawy w chwili stwierdzenia przewlekłości postępowanie trwało ponad 6 lat. Stąd minimalna wartość świadczenia dochodzonego w ramach postępowania przewidzianego ustawą szczególną wyniosłaby 3 000 zł. Sąd Okręgowy uznał, że z uwagi na rozmiar doznanej krzywdy zasadne jest przyznanie powodowi kwoty dwa razy wyższej niż minimalna.

O kosztach postępowania orzeczono w pkt III wyroku, przy zastosowaniu art. 98 § 1 k.p.c. i 102 k.p.c.

O kosztach udzielonej powodowi pomocy prawnej z urzędu Sąd orzekł na podstawie §8 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714).

Apelacje od powyższego wyroku wniosły obie strony.

Powód zaskarżył wyrok w części oddalającej powództwo w zakresie żądanej kwoty ponad 6000 zł tj, w pkt II.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. Naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na treść wydanego wyroku a, to art. 233 § 1 KPC poprzez dowolną a nie swobodną ocenę materiału dowodowego w sprawie, co skutkowało uwzględnieniem powództwa jedynie w części, w tym zwłaszcza:

- dowodu z dokumentacji medycznej i opinii biegłych sądowych oraz uzupełniającej opinii biegłych poprzez przyjęcie, że stan zdrowia pozwanego uległ pogorszeniu w nieznacznym stopniu, podczas gdy jednoznacznie z nich wynika, że stan zdrowia powoda oraz fakt, że uległ on znacznemu pogorszeniu w wyniku stwierdzonej postanowieniem przewlekłości postępowania o sygn. akt. VIII RC 1362/11 utrudnia mu codzienne funkcjonowanie, jest znaczny i przewlekły;

- dowodu z załączonych akt sprawy Sądu Rejonowego Szczecin Prawobrzeże i Zachód o sygn. VIII RC 1362/11 oraz akt sprawy Sądu Okręgowego w Szczecinie o sygn. akt. XS 5/17 poprzez przyjęcie, że działania pozwanego doprowadziły do powstania szkody, gdyż nie składał on terminowo pism, podczas gdy z treści postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania oraz akt sprawy wynika, że to po stronie sądu stwierdzono liczne uchybienia, a zachowanie powoda nic miało wpływu na przebieg postępowania;

- zeznań powoda poprzez przyjęcie, że zdarzenia z życia powoda, które miały miejsce przed postępowaniem, którego Sąd przewlekłość stwierdził doprowadziły do złej kondycji psychicznej powoda, niezależnie od postępowania, podczas gdy przed 2013 r. powód cieszył się dobrym zdrowiem, ponadto był osobą prowadzącą działalność gospodarczą.

2. Naruszenie przepisów prawa materialnego, a to: art 417 § 1 KC w związku z art. 415 KC i art. 361 § 1 i § 2 KC poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i jedynie częściowe uwzględnienie żądania powoda pomimo wykazania spełnienia przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego: bezprawności, szkody, wysokości szkody, związku przyczynowego między bezprawnością, a szkodą oraz błędne uznanie, przez Sąd że kwota 6 000 zł tytułem zadośćuczynienia spełnia funkcje kompensacyjną w przedmiotowej sprawie i odpowiada wielkości doznanej szkody, szkody rozumianej jako rozstrój zdrowia psychicznego uniemożliwiający codzienne funkcjonowanie.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia co do kosztów postępowania apelacyjnej, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w części oddalającej powództwo ponad kwotę 6 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez przyznanie powodowi całości żądanej przez niego kwoty. Dodatkowo wniósł o zasądzenie od strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, w wysokości według norm prawem przewidzianych za postępowanie przed sądem I i II instancji.

Pozwany zaskarżył wyrok w części, tj. w punkcie I., którym Sąd zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie na rzecz powoda A. S. kwotę 6 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 30 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty oraz w punkcie III., w którym Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego i uznanie, że wskutek naruszenia prawa powoda do rozpoznania jego sprawy w odpowiednim terminie i splotu innych okoliczności doszło do rozstroju zdrowia psychicznego powoda o umiarkowanym zakresie, podczas gdy z opinii sądowo - psychiatrycznej z 20 stycznia 2019 r. wynika, że zaburzenia osobowości powoda mają charakter samoistny, a więc nie można wychwycić jednej przyczyny owych zaburzeń, a podane czynniki mające wpływ na ujawnienie i przebieg zaburzeń adaptacyjnych, jak konieczność uczestnictwa w charakterze strony pozwanej w postępowaniu o ustalenie ojcostwa, zapłatę oraz prowadzenie przeciwko powodowi postępowania egzekucyjnego nie spowodowały

zaistnienia owych zaburzeń, lecz są następstwem samoistnego zaburzenia osobowości, za które Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności, co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia art. 417 § 1 k.c. oraz art. 361 § 1 k.c.,

2. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodu z zeznań świadka L. B., uznanie ich za wiarygodne i oparcie na nich rozstrzygnięcia, podczas gdy z zeznań świadka nie wynika, aby powód odczuwał stres spowodowany przewlekłością postępowania prowadzonego przez pozwany Sąd Rejonowy,

3. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 327¹ § 1 pkt 1) k.p.c. poprzez wewnętrzną sprzeczność występującą w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, polegającą na:

- stwierdzeniu, że powództwo okazało się bezzasadne (strona 19. uzasadnienia), a następnie zasądzeniu na rzecz powoda kwoty 6 000 złotych (strona 26. uzasadnienia),

- słusznym uznaniu, że kwestię zapłaty za opóźnienie rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie uregulowało postanowienie z 28 kwietnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt: XS 5/17, a następnie wiązaniu tego zdarzenia ze stanem zdrowia powoda zaistniałym po tym terminie,

4. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 445 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. w zw. z art. 23 k.c. w zw. z art. 24 k.c. poprzez zasądzenie na rzecz powoda kwoty 6 000 zł, podczas gdy rozstrój zdrowia psychicznego powoda nie pozostawał w adekwatnym związku przyczynowym z działaniami pozwanego Skarbu Państwa, a A. S. nie doznał krzywdy, której rozmiary zasługiwałyby na stosowne zadośćuczynienie, co miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, ponieważ doprowadziło do zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie na rzecz powoda A. S. kwotę 6 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 30 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty,

5. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że datą początkową naliczania odsetek za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia pieniężnego jest w niniejszej sprawie dzień 30 stycznia 2018 r., mimo że wspomniane świadczenie było sporne zarówno co do zasady, jak i co do wysokości, a jego wysokość została ustalona arbitralnie przez Sąd,

6. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 102 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji odstąpienie od obciążenia powoda kosztami procesu, podczas gdy zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu powód powinien zwrócić wszystkie koszty pozwanemu.

Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. w punkcie I. i III. poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów procesu, w tym na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych. Dodatkowo wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów procesu, w tym na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części, tj. w punkcie I. i III. oraz przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach procesu oraz zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm prawem przepisanych.

Strony wzajemnie wniosły o oddalenie apelacji przeciwnika i zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Po rozpoznaniu w postępowaniu apelacyjnym Sąd odwoławczy uznał apelację pozwanego za zasadną, natomiast apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wstępnie należy zauważyć, że postępowanie apelacyjne, jakkolwiek jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to zachowuje również charakter postępowania rozpoznawczego. Oznacza to, że sąd odwoławczy ma pełną swobodę

jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. Sąd ten nie może poprzestać jedynie na ustosunkowaniu się do zarzutów apelacyjnych. Merytoryczny charakter orzekania sądu drugiej instancji polega na tym, że ma on obowiązek poczynić własne ustalenia i ocenić je samodzielnie z punktu widzenia prawa materialnego. Z tego też względu sąd ten może, a jeżeli dostrzeże naruszenia prawa materialnego popełnione przez sąd pierwszej instancji – powinien, naprawić je wszystkie, i to niezależnie od tego, czy zostały one podniesione w apelacji, jeśli tylko mieszczą się w granicach zaskarżenia (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000 roku, III CKN 812/98).

Wykonując wskazane kompetencje Sąd Apelacyjny dokonał własnej oceny przedstawionego pod osąd materiału procesowego i w jej wyniku dokonał odmiennej jego oceny, dochodząc w konsekwencji do wniosku, że strona powodowa nie wykazała zasadności swojego roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, która wiązać się miała z przewlekłością postępowania w sprawie, która toczyła się przed Sądem Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, pod sygnaturą akt VIII RC 1362/11.

Sąd Apelacyjny podzielił w znacznej części zarzuty pozwanego, wskazujące na naruszenie przez Sąd I instancji art. 233 § 1 k.p.c. W orzecznictwie przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego.

Należy zwrócić uwagę, że o ile nie budzi zastrzeżeń sposób przeprowadzenia przez Sąd I instancji postępowania dowodowego w sprawie, o tyle ocena materiału dowodowego wymaga modyfikacji, jako przekraczająca granice swobodnego uznania sądu. Materiał dowodowy niniejszej sprawy, oceniony zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, nie zezwala na wniosek, że wskazywana przez powoda krzywda w postaci rozstroju zdrowia psychicznego była skutkiem wystąpienia przewlekłości w postępowaniu z powództwa K. Ś. (1) przeciwko A. S. o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane, sygnatura akt VIII RC 1362/11, prowadzonej przez Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie.

Punktem wyjścia do oceny zasadności powództwa jest ostatecznie sformułowane przez powoda żądanie i przytoczone przez niego okoliczności faktyczne, z których to żądanie wywodził. Zgodnie z wyrażoną w art. 321 k.p.c. zasadą dyspozycyjności (rozporządzalności), determinowane żądaniem powoda i jego uzasadnieniem granice wyrokowania stoją na przeszkodzie orzeczeniu co do przedmiotu, który tym żądaniem nie był objęty. Zakres wyrokowania określony jest więc zakresem żądania, jakie ostatecznie było podtrzymywane przed zamknięciem rozprawy, a zakaz wyjścia ponad żądanie dotyczy roszczenia zarówno w sensie ilościowym, jak i jakościowym, co oznacza, że sąd nie może również wyjść poza wskazywaną przez powoda podstawę faktyczną. Tym samym sąd drugiej instancji nie może też rozstrzygać co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

W związku z powyższym należy podkreślić, że powództwo w niniejszej sprawie zostało ostatecznie sprecyzowane w piśmie z dnia 13 grudnia 2017 r., w którym powód domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kwoty 500.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia za rozstrój zdrowia spowodowany przewlekłością w postępowaniu z powództwa K. Ś. (1) przeciwko powodowi o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane, sygn. akt VIII RC 1362/11, prowadzonej przez Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie. Powód wskazywał przy tym w szczególności, że z uwagi na beczynność Sądu, polegającą przede wszystkim na zaniechaniu rozpoznania wniosku powoda o wstrzymanie wykonalności wyroku zaocznego z dnia 18 lutego 2013 r., jak również wniosku o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu od wyroku zaocznego, zostało wszczęte wobec niego postępowanie egzekucyjne, prowadzone pod sygnaturą Km 4/13. Wszystko to miało doprowadzić powoda do głębokiej depresji, spadku wagi, a nadto do licznych myśli samobójczych. Powód wskazał także, że cierpienia związane z przewlekłością postępowania sądowego zakończyły się dopiero w czerwcu 2017 r., kiedy to Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w wyroku z dnia 27 czerwca 2017 r., sygn. akt VIII

RC 66/16 ustalił, że obowiązek alimentacyjny A. S. wobec K. Ś. (1), ustalony wyrokiem zaocznym z 18 lutego 2013 r. w sprawie VIII RC 1362/11, ustał z dniem 21 listopada 2012 r.

Odnosząc się wobec tego do meritum żądań pozwu wskazać należy, że stosownie do art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843), strona, której skargę uwzględniono, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody wynikłej ze stwierdzonej przewlekłości od Skarbu Państwa albo solidarnie od Skarbu Państwa i komornika. Powołana regulacja nie tworzy swoistego uprawnienia do domagania się odszkodowania lub zadośćuczynienia, ale wskazuje na możliwość uzyskania pełnej kompensaty oraz ma charakter normy odsyłającej i określającej zakres prejudycjalnego związania. Przepis ten nie zwalnia strony od obowiązku wykazania przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa, w postaci szkody i związku przyczynowego pomiędzy jej powstaniem a przewlekłością (por. wyrok z dnia 6 maja 2010 roku, II CSK 640/09) oraz z dnia 19 marca 2015 r., IV CNP 38/14).

Podstawę dochodzenia naprawienia szkody w podanej sytuacji stanowi więc art. 417 k.c. Nie budzi przy tym wątpliwości, że odpowiedzialność Skarbu Państwa na tej podstawie obejmuje zarówno naprawienie szkody majątkowej, jak i niemajątkowej. Przepis ten nie określa jednak zasad i zakresu obowiązku naprawienia szkody o charakterze niemajątkowym, które są unormowane w art. 445 k.c. Wykładnia systemowa przemawia przy tym za przyjęciem, że do określenia krzywd, za które sprawca ponosić może odpowiedzialność na podstawie art. 445 k.c. zastosowanie znajduje także art. 361 § 1 k.c. Zgodnie z jego treścią odpowiedzialność zobowiązanego do odszkodowania dotyczy tylko normalnych następstw jego działania lub zaniechania. Przytoczony przepis wyraża zasadę przyczynowości, ograniczoną jednak do przypadków normalnego związku przyczynowego (normalne następstwa). Podobnie rzecz się ma z zadośćuczynieniem na podstawie art. 448 k.c.

Przy tak sprecyzowanej podstawie prawnej dochodzonego roszczenia o zadośćuczynienie, dla jego uwzględnienia, choćby w części, konieczne było zatem wykazanie przez powoda, zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 361 § 1 k.c., niezgodnego z prawem działania lub zaniechania pozwanego przy wykonywaniu władzy publicznej, wystąpienia szkody (krzywdy), a nadto istnienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy szkodą a bezprawnym zachowaniem (działaniem bądź zaniechaniem).

Bezspornym jest, że doszło do bezprawnego działania po stronie pozwanego Skarbu Państwa, gdyż kwestia wystąpienia przewlekłości postępowania z powództwa K. Ś. (1) przeciwko powodowi o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane, prowadzonego przez Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie pod sygnaturą VIII RC 1362/11, została przesądzona z uwagi na wydanie w tym przedmiocie przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w dniu 28 kwietnia 2017 roku, sygnatura akt XS 5/17, prawomocnego postanowienia stwierdzającego przewlekłość wskazanego postępowania. Sąd ten dostrzegł, że od 6 lutego 2014 r. w sprawie nie została podjęta żadna czynność procesowa, jak również zauważył że nie został rozpoznany wniosek o wstrzymanie wykonalności wyroku zaocznego z dnia 18 lutego 2013 r.

Samo stwierdzenie, że doszło do przewlekłości postępowania, nie przesądza jednak jeszcze o zasadności roszczenia powoda. Jak już była mowa, każdorazowo granice obowiązku naprawienia szkody wyznaczane są przez normalny związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem wywołującym uszczerbek a szkodą. W warunkach niniejszej sprawy konieczne było ustalenie, czy naruszenie prawa powoda do rozpoznania sprawy w odpowiednim terminie spowodowało (w ramach normalnego związku przyczynowego) jego rozstrój zdrowia względnie naruszenie dóbr osobistych.

Sąd Apelacyjny odmiennie niż Sąd I instancji uznał, że powód nie udowodnił, że wskazywany przez niego rozstrój zdrowia był normalnym następstwem naruszenia przez Sąd Rejonowy - Szczecin Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prawa do rozpoznania sprawy o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane, sygnatura akt VIII RC 1362/11, w odpowiednim terminie. W świetle wniosków opinii biegłego brak jest podstaw do przyjęcia, że taki bezpośredni związek istnieje.

Biegły sądowy w opinii sąдово - psychiatrycznej z 20 stycznia 2019 roku wskazał, że u powoda rozpoznał zaburzenia osobowości oraz zaburzenia adaptacyjne. Jak trafnie dostrzegł Sąd Okręgowy, z opinii tej jednoznacznie wynika, że zaburzenia osobowości mają charakter samoistny. Z kolei zaburzenia adaptacyjne przejawiają się w mało elastycznych reakcjach na stresory i powodują subiektywne cierpienie oraz obiektywnie stwierdzalne trudności w funkcjonowaniu społecznym. Odnośnie tychże zaburzeń biegły stwierdzając, że mają one charakter reakcji na zewnętrzne stresory, a na ich ujawnienie się i przebieg miały wpływ takie czynniki, jak konieczność uczestniczenia powoda, jako strony pozwanej, w postępowaniu o ustalenie ojcostwa i alimenty oraz prowadzenie przeciwko powodowi postępowań egzekucyjnych, jednak konsekwentnie, zarówno w pierwotnej opinii, jak w i w opinii uzupełniającej, wreszcie podczas przesłuchania, zastrzegając, że była to tylko część czynników mogących powodować ujawnienie się tych zaburzeń. Zauważył, że sytuacje stresowe związane były nie tylko z przewlekłością postępowania sądowego, ale i z innymi konfliktami, w które był i jest zaangażowany powód. Co nadto bardzo ważne, biegły stwierdził, że reakcja powoda na stres związana była również z konstrukcją psychiki powoda, jego indywidualnej wrażliwości na trudne sytuacje. Biegły wyjaśnił dalej, że dolegliwości zgłaszane przez powoda należy interpretować jako zaburzenia adaptacyjne – reakcję depresyjną, przy czym występujący u powoda łagodny stan depresyjny w istocie jest zaburzeniem, które powstało w reakcji na liczne sytuacje stresowe, niekoniecznie związane z przewlekłością postępowania o ustalenie ojcostwa i zapłatę, czy też z postępowaniem egzekucyjnym na podstawie wyroku zaocznego wydanego w tejże sprawie.

W pisemnej opinii uzupełniającej biegły odnosząc się do pytania powoda, czy na ujawnienie się i przebieg zaburzeń adaptacyjnych powoda określony czynnik (tak jak choćby przewlekłość postępowania sądowego, egzekucja komornicza, występowanie po stronie pozwanego) miał dominujący wpływ i jeśli tak, to jaki czynnik, odpowiedział wprost, że możliwy był wpływ całego zespołu czynników i nie jest możliwe określenie, zwłaszcza po tylu latach od tych zdarzeń, jaki stresor był dominujący, czy decydujący. Biegły wskazał również, że występowanie myśli samobójczych w 2013 r., o ile nie łączy się z ciężkimi zaburzeniami psychotycznymi lub depresyjnymi, jest związane cechami osobowości oraz oddziałującymi stresorami. Biegły zauważył przy tym, że w załączonej dokumentacji medycznej nie zostały odnotowane obserwacje dotyczące stanu psychicznego powoda. W diagnozowaniu zaburzeń adaptacyjnych oraz występowania myśli samobójczych opierać się można jedynie na relacji samego powoda, skłonnego do stawiania siebie w roli ofiary różnych przeciwności, w tym spowodowanych przez inne osoby – również przez jego własnych synów. Co więcej biegły wskazał, że w przypadku powoda wskazane byłoby podjęcie psychoterapii, aby zmienić sposób reagowania powoda na stresory, zaznaczył jednocześnie, że reakcje powoda są związane z zaburzeniami osobowości.

Również w ustnym wyjaśnieniu opinii, złożonym na rozprawie w dniu 20 lutego 2020 roku, biegły psychiatra ponownie wskazał, że na podstawie posiadanych informacji nie jest w stanie wyróżnić jednego kluczowego stresu, w którym ogniskowały się inne okoliczności. Zdaniem biegłego, w świetle dostępnego materiału dowodowego trudno przyjąć, że rok 2013 (czas, w którym powód dowiedział się o wydanym przeciwko niemu wyroku zaocznym) był w przypadku powoda przełomowy. Zauważył biegły, że brak jest dokumentacji medycznej z tego okresu w zakresie opieki psychiatrycznej, czy psychologicznej. Podkreślił również, że zaburzenia adaptacyjne mogły występować również wcześniej. Biegły nadto stwierdził, że z relacji powoda wynika, że jego postawa była aktywnie walcząca, co nie wskazywało na to, że jego funkcjonowanie w tym okresie było znacząco zaburzone. Zauważył, że powód mógł odczuwać negatywne skutki okoliczności postępowania w sprawie wniesionego przeciwko niemu powództwa jego syna K. Ś. (1), ale jego funkcjonowanie nie było na tyle zaburzone, by powodowało wykluczenie z normalnego życia. Biegły wskazał, że ze względu na aktywną postawę powoda istotnym było to, że ostatecznie musiał on poddać się pewnym ustaleniom i wyrokom, które nie były po jego myśli, ale przede wszystkim nastąpiły wbrew jego woli. To zdaniem biegłego było dla powoda większym stresem, a nie sama długość postępowania. Chodziło o zmianę sytuacji - przejścia z roli aktywnej na rolę pasywną, nieakceptowaną przez powoda. Zdaniem biegłego wszystko wskazuje na to, że pojawienie się myśli samobójczych, o których wspomina powód, było związane z cechami jego osobowości, takimi jak poczucie pewnej dominacji, nastawienie na aktywne działanie, poczucie słuszności własnych racji, mało elastyczne reagowanie na stres.

W kontekście powyższego należy zauważyć, że przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego nie można opierać jedynie na przypuszczeniu, czy niewielkim stopniu prawdopodobieństwa, że stwierdzona przewlekłość postępowania skutkowałą rozstrojem zdrowia. Związek przyczynowy między działaniem (zaniechaniem)

zobowiązanego, a skutkiem i w rezultacie szkodą uprawnionego, winien być wykazany z odpowiednio wysokim stopniem prawdopodobieństwa, pozwalającym na wnioskowanie o istnieniu wymaganego, adekwatnego związku przyczynowego. W analizowanym przypadku brak jest podstaw do uznania że reakcje adaptacyjne, jakie wystąpiły u powoda, są wynikiem przewlekłości postępowania w sprawie o ustalenie ojcostwa. Z opinii biegłego wynika, że występujące u powoda zaburzenia adaptacyjne mogły być wynikiem wielu czynników stresogennych występujących w spornym okresie i nie jest możliwe wyspecyfikowanie tych spośród nich, które owe zaburzenia wywołały, a co więcej wystąpienie tych zaburzeń wiązało się przede wszystkim z występującymi u powoda zaburzeniami osobowości, mającymi charakter samoistny.

Powyższe potwierdza także dowód z zeznań świadka L. B. - konkubiny powoda. Wynika z nich, że w okresie, w którym doszło do przewlekłości postępowania w sprawie o ustalenie ojcostwa powoda wobec K. Ś. (1), a także wcześniej, wystąpił w życiu powoda cały szereg innych czynników, które wpłynęły na stan psychiczny powoda, a znajdują się poza zakresem odpowiedzialności pozwanego, mającej wynikać z podstawy faktycznej powództwa. Świadek ta wskazała, że w tym czasie komornik egzekwował nie tylko alimenty orzeczone wyrokiem zaocznym w powołanej sprawie, ale też prowadził egzekucje na podstawie bankowych tytułów egzekucyjnych w związku z brakiem spłaty przez powoda kredytu hipotecznego. Świadek przyznała przy tym, że nie jest w stanie określić, czy powoda bardziej martwiły kredyty, czy sprawa alimentów. W każdym razie powód przeżywał nie sprawę przewlekłości tego ostatniego postępowania, lecz sam fakt wniesienia pozwu przeciwko niemu przez K. Ś. (1).

Również z zeznań powoda wynikało, że w spornym okresie na jego samopoczucie wpływał nie problem przewleknięcia sprawy o ustalenie ojcostwa i alimenty, lecz fakt jej wszczęcia przeciwko niemu, a nadto wydanie przeciwko powodowi bankowych tytułów egzekucyjnych i wszczęcia na ich podstawie egzekucji komorniczej. Powód wskazał w szczególności, że w tym czasie trwały rozmowy z bankiem, a bank nie wyrażał zgody na obniżenie raty, zaś powód był obciążany dodatkowymi kosztami, co odczuwał jako niesprawiedliwość. Jak stwierdził, był rozczarowany działaniem banku, który wystawił bankowe tytuły egzekucyjne podczas gdy powód dążył do polubownego załatwienia sprawy. Co więcej powód podał, że dodatkowo „dobilo” go, że jest w grupie ryzyka raka prostaty. Z zeznań powoda nadto wynikało, że na jego samopoczucie miało wpływ również i to, że mimo, że wziął w 2007 r. kredyt, to jego firma, którą prowadził, nie rozwinęła się. Wskazał, że już w 2010 r. wszystko „szło w dół” - działalność gospodarcza przestała przynosić dochody. Powód nie był w stanie regulować rat kredytowych, co już 2012 r., a więc zanim powód dowiedział się o postępowaniu z pozwu K. Ś. (1), którego przewlekłość stwierdzono w 2017 roku, skutkowało wypowiedzeniem umów przez bank.

Jak widać, z samej argumentacji powoda wynika, że czynnikiem stresogennym w spornym okresie było de facto nie samo wystąpienie przewlekłości postępowania prowadzonego przez Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, ale przede wszystkim fakt wytoczenia przeciwko powodowi powództwa o ustalenie ojcostwa i alimenty, za co przecież pozwany Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności. Powód przyznał, że był oburzony samą treścią zgłoszonych żądań. Wypierał się ojcostwa i obowiązku ponoszenia kosztów utrzymania syna. Należy mieć przy tym na uwadze, że z materiału dowodowego wynika, że powód, mimo stanowczego zaprzeczenia swojego ojcostwa w sprawie VIII RC 1362/11, miał wówczas pełną świadomość zasadności powództwa o to ustalenie. W tym zakresie Sąd Apelacyjny w szczególności wziął pod uwagę zeznania powoda złożone w dniu 30 marca 2017 r. w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie sygn. akt VIII RC 788/16 z powództwa A. S. przeciwko K. Ś. (2) (a zatem osobie która wniosła o ustalenie ojcostwa) o alimenty na rzecz powoda (k.165). Powód zeznał wówczas, że nie uczestniczył w wychowaniu syna, bo po urodzeniu dziecka jego matka wyszła za mąż. Przyznał też, że płacił dobrowolnie alimenty do ukończenia przez dziecko 17 roku życia. Powyższe wskazuje na to, że powód miał pełną świadomość swojego ojcostwa. Nie było więc tak, że stan przewlekłości postępowania skutkował brakiem możliwości podważenia przez niego oczywiście niesłusznego orzeczenia, co miało doprowadzić do wystąpienia u niego zaburzeń zdrowia psychicznego.

Reasumując, wobec niewystąpienia podstawowej przesłanki aktualizującej odpowiedzialność deliktową Skarbu Państwa, rozpatrywanie szkody, czy też krzywdy, a tym samym także jej rozmiaru, staje się prawnie irrelevantne (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2004 roku, II CK 248/04). Tym samym na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. należało

zmienić zaskarżony wyrok poprzez oddalenie powództwa, także w zakresie zasądzenia w punkcie I. zaskarżonego wyroku. Rozstrzygnięcie takie musiało skutkować oddaleniem apelacji powoda na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c., w zw. z art. 102 k.p.c. Uznał, że w rozpoznawanej sprawie zachodziły szczególnie uzasadnione okoliczności uzasadniające odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu, jako strony przegrywającej postępowanie apelacyjne. Wynikają one z charakteru roszczenia dochodzonego przez powoda, jego właściwości osobistych, wskazanych wyżej, a nadto jego sytuacji życiowej i majątkowej, w szczególności zaś ujemnych skutków dla jego małoletnich córek, których utrzymanie mogłoby doznać uszczerbku obciążeniem powoda kosztami procesu.

Zasądzenie od Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Szczecinie na rzecz adwokata K. K. (1) kwoty 6.300,00, powiększonej o należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, znajduje podstawę w art. 29 ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze oraz w § 4 ust. 1 i 2 w zw. z § 9 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Krzysztof Górski Leon Miroszewski Artur Kowalewski